

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XII):

**Ori unde bună starea unuia se traduce în apăsarea
direct sau indirect a unui altuia!**

Un secol este lung sau scurt?

Elveția trăiește prin export industrial ...

America, pentru-că clasa desmoșteniților găsește o avere neîmpărțită, pe care și-o împarte, preerile. S'o vedem, când s'o umple.

Un secol ... nu există ... Timpul nu este decât o aluziune a spiritului nostru!

și, ce e prezentul?

O poartă prin care viitorul cade în trecut ...

Avem timp să ne facem iluzii și să răscolim prin cenușa lor mai târziu.

Avem timp pentru toate?

Mihail Eminescu

Tribuna

Spirala timpului

Octavian Paler

Continuăm reproducerea articolului „O teorie filosofică a istoriei” scris de Mihail Eminescu, publicat în „Foița Tribunei” din Tribuna nr. 73/30 martie-11 aprilie 1891: «Deci Anglia, Franca, Italia, Austria, România sunt astăzi republice în sens modern; Grecia, Roma, Egiptul, Polonia, Germania veche, Olanda veche erau republice în sens antic. Ele există sau prin exploatarea neomenească a unei clase prin alta, sau prin exploatarea sclavilor și a țăranilor robiți (cele antice), sau prin exploatarea unei țări prin altele, adese prin toate la un loc. Anglia exploatează India, Franca pe toți iubitorii de lux din lume. Veneția și Olanda în evul mediu erau ca Franca astăzi, Grecia și Roma trăiau prin sclavi, Polonia, Ungaria, Germania și Franca veche prin exploatarea neomenească a țăranilor, cu un cuvânt ori-unde bună starea unuia se traduce în apăsarea direct sau indirect a unui altuia. O excepție par a forma Svițera și Statele-Unite, dar' par numai. Elveția trăiește prin export industrial și prin toți indivizii câți aleargă, ca să cheltuiască sudoarea fabricii și a țăranilor pe privirea dealurilor. America, pentru-că clasa desmoșteniților găsește o avere neîmpărțită, pe care și-o împarte, preerile.

S'o vedem, când s'o umple.

De aceea se vor vedea în toată omenirea două mari serii de idei, două tabere, aceea a individualismului: sistemul liberal, și aceea a armoniei intereselor, a statului ca o unitate absolută, a monarhiei juridice.* (*Monarhia aceasta nu este de confundat cu despotismul. Despotismul, adică substituirea voinței individuale în locul armoniei intereselor, după noi se naște sau prin

usurpațiune sau acolo unde, pe aceeași întindere de pământ, o rasă domnesce preste altele, mai ales însă o rasă fundamental deosebită de locuitorii autohtoni, de ex.: Turcii și Slavii, Hispanii și Maurii, ș.a.)»

Istoria lumii este marcată de evenimente, succesiunea acestora fiind marcată de timp; omul concepe timpul ca un veritabil experiment, în existența sa istorică. Sub lupa acestei succesiuni istorice, mulți contemporani se simt prizonieri încorsetați de natura efemeră a timpului. În „Tribuna literară”, supliment la Tribuna nr. 153 din 1901 apărea articolul „UN SECOL”, din care extragem pasaje relevante pentru relativitatea timpului:

«Un secol este el lung, este el scurt?. De curând în luna August 1900, convorbiam cu un interesant bătrân născut în anul 1796 și care, fără îndoială judecând după robusta lui constituție va vedea și secolul al douăzecilea după ce a văzut secolul al optsprezecelea. (...) centenarul meu îmi spuse în același timp diferite echouri despre această epocă depărtată deși toate acestea îmi păreau că sunt petrecute ieri, precum i-se păreau și lui. (...) timpul acesta mi-se părea foarte depărtat în istorie și ascultam cu un interes cu totul special povestirea unui contimporan. Centenarul mi-a vorbit de întoarcerea lui Napoleon la Tuileries, despre fuga lui Ludovic al XVIII-lea, de a doua zi și de desastru dela Waterloo despre observațiile lui foarte independente, căci el fusese foarte independent, căci el fusese spectator al acestor evenimente fără să fi luat parte la vre-o luptă, căci nu fusese chemat sub drapel. Era un istoric espunând, să zic așa, vederii mele un tablou al evenimentelor la cari fusese martor ocular, asistând liniștit la toate fazele transformărilor științifice ale secolului prin abur și electricitate, văzând cele dintâiu vapoare cu abur, cele dintâiu locomotive, telegraful, primele felinare cu gaz fluid, cei dintâiu acumulatori electrici, cele dintâiu fotografii, cele dintâiu telefoane, etc. etc. Vieța unui om fusese deajuns să vază toate actele acestui mare spectacol. Și îmi ziceam că în copilăria sa, cătră vârsta de opt până la zece ani, în această auroră a vieții când cineva iubește să întrebe despre toate lucrurile și când caută instinctiv să cunoască lumea în care intră, el a putut, cum făceam eu în acel moment, să auză și el la rândul lui, vorbind pe un centenar din vremea sa, născut prin urmare cătră anul 1705, zece ani înainte înainte de moartea lui Ludovic al XIV-lea. Mă găsiam dar' în raport cu cineva care a putut să fie și el la rândul lui în legătură cu un martor al ceremoniilor dela Versailles, presidate de marele rege (...). Un secol este el lung? Este el scurt? Întrebam adineaori. Se pare că e un interval de timp în adevăr foarte scurt, de oare-ce unul din contimporanii noștri ar pute să ne vorbească de Ludovic al XIV, după-ce ar fi auzit povestea unui martor ocular. Dar' un secol nu e nici măcar scurt: el nu există. Timpul nu este decât o alusiune a spiritului nostru. Pentru apreciațiunea noastră timpul este prezentul, căci trecutul a dispărut și viitorul este încă în necunoscutul posibilităților viitoare. Și, ce e prezentul? O poartă prin care viitorul cade în trecut. Voim să pricepem timpul prin durata unui minut? Dar' dacă un secol este scurt pentru istoria omenirii și pentru memoria omului, un minut este lung pentru cel care îl măsoară, (...). Secunda este în general admisă spre a reprezenta unitatea de măsură a timpului. (...) Și această măsură nu e absolută, pentru că în aceasta a o miia parte din secundă o rază de lumină străbate sute de kilometri. În tot casul acesta este prezentul, asta există actualmente. Momentul care îl urmează nu mai există.

De aci până a deduce că prezentul nu există, precum nu există nici trecutul, nici viitorul nu e departe.

-Vezi d-ta, îmi zicea centenarul meu, la vârsta de 104 ani, cineva nu a trăit mult. Toată viața merge tot strângându-se într'o perspectivă care apropie anii ca arborii de pe marginea unei șosele. Vieța cea mai lungă pare-că e la doisprezece ani. Dela treizeci de ani încolo, zilele se scurtează din ce în ce mai iute.

-Dar, - zisei eu, - la ce vîrstă ar trebui să moară cineva spre a nu ave păreri de rău? -Oh! – zise el – la 104 ani, un om nu e încă grăbit. Eu aş fi de părere ca omul să moară cam de vre-o 110 ani. (...) Totul e relativ în lume. După Camil Flammarion. Tradus de N.G.»

Mult mai târziu, Octavian Paler scria „Spirala timpului”:«Avem timp pentru toate (...) Avem timp să facem proiecte și să nu le respectăm. Avem timp să ne facem iluzii și să răscolim prin cenușa lor mai târziu. Avem timp pentru toate.»

Este mai mult decât evident că prima generație de tribuniști nu-l cunoșteau pe Paler. Tinerii intelectuali români erau avizi de cunoaștere și împărtășeau aspirațiile tinerilor de naționalități diferite, care trăiau în vechiul imperiu austro-ungar. Mulți dintre ei - școliți la Budapesta, Viena, Berlin sau Paris - au luat contact cu toate teoriile filozofice ale iluminismului, teorii la care au aderat (teoretic) și pe care doreau - cu ardoare - să le pună în aplicare. Precum bătrânul “centenar” din povestirea „Un secol”, ce cunoștea oamenii și evenimente din ultimul secol (cu care a venit direct în contact) dar și din secolul precedent (din povestirile bătrânilor pe care i-a întâlnit și i-a ascultat), așa și tinerii tribuniști - mulți născuți în toiul marii revoluții din Transilvania (1849-1849) - cunoșteau toate marile evenimente ale veacului al XVIII-lea și XIX-lea. Nu întâmplător mentorul lor, Ioan Slavici - directorul fondator al Tribunei - a lăsat o operă nemuritoare, toată legată de acele vremuri recent apuse: „O viață pierdută” (1876), „Gura satului” (1878), „Din bătrâni” (1902), „La răscruți” (1920), „Din două lumi” (1920), „Închisorile mele” (1920), „Amintiri” (1924), „Lumea prin care am trecut” (1920), etc.

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xii-ori-unde-buna-starea-unuia-se-traduce-in-apasarea-direct-sau-indirect-a-unui-altuia-124599.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. Below this is a search bar and social media icons for E-mail, Telefon, and Facebook. The main header features the Tribuna logo with the tagline 'Dintotdeauna pentru totdeauna!' and an advertisement for 'sm:Credit' with the text 'pentru un credit fara dobanda, apasati aici!'. A red navigation bar contains categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The article title is '2017-Anul tribuniștilor memorandiști (XII): Ori unde bună starea unuia se traduce în apăsarea direct sau indirect a unui altuia!'. Below the title, there are social sharing buttons for Facebook (1 share), Twitter (0 tweets), and Email (1 share). A search bar labeled 'Cautare' is also visible. At the bottom, it shows the date '19.03.2017 23:18', '86 vizualizari', and '0 comentarii'.